

Габрилевич О. В.

здобувач

Національного університету водного господарства

та природокористування

м. Рівне, Україна

Нікітенко Д. В.

доктор економічних наук, професор

Національного університету водного господарства

та природокористування

м. Рівне, Україна

DOI: <https://doi.org/10.36059/978-966-397-297-8-9>

ТЕОРЕТИЧНІ ЗАСАДИ УПРАВЛІННЯ НАФТОПЕРЕРОБНИМ ПІДПРИЄМСТВОМ В УМОВАХ НЕВИЗНАЧЕНОСТІ

Нафта та нафтопродукти посідають чільне місце у світовій структурі споживання первинних енергоносіїв, тому розвиток ринкових відносин, європейська та євроатлантична інтеграція, імплементація та адаптація енергетичного законодавства ЄС в Україні вимагають адекватних перетворень в усіх сферах економічної діяльності, у тому числі й у газо- та нафтопереробній галузі, як складовій цілісного паливно-енергетичного комплексу. Стратегія організації ефективного транспортування, перетворення, споживання паливно-енергетичних ресурсів у сучасних ринкових умовах базується на закладених у Національній енергетичній програмі України ідеях максимально можливого задоволення потреб держави в паливно-енергетичних ресурсах за рахунок економічно обґрунтованого підвищення обсягів власного їх видобутку та послаблення залежності від імпорту енергоносіїв.

Різні аспекти управління та розвитку нафтопереробного підприємства присвячено праці таких науковців як Безкоровайної О., Зайчук Л., Пилипів Н., Ширлоковського А., Ковалко М., Розгонюка В., Рудніка А., Коломєєва В., Григіль М., Болокана О. та інших.

Метою пропонованого дослідження є теоретичний аналіз стратегій управління нафтопереробним підприємством в умовах невизначеності.

Для виводу української нафтопереробної галузі зі стану невизначеності, для досягнення рівня країн Заходу, необхідно, з

урахуванням поточної ціни світового ринку нафти, модернізувати діючі українські нафтопереробні підприємства, для того, щоб збільшити показники переробки нафти до рівня глибокої схеми, тобто до 90-95 %. З цією метою доцільно, скориставшись допомогою провідних західних нафтових компаній, розпочати застосування принципово нових схем розвитку нафтопереробного підприємства, інноваційних для вітчизняної нафтопереробки [1].

Фінансування управління нафтопереробного підприємства в умовах невизначеності може здійснюватися за рахунок оптимізації цінової і тарифної політики та доведення інвестиційної складової тарифу на енергоносії з врахуванням цільової надбавки до рівня, що забезпечує достатню інвестиційну привабливість проектів. Окрім того, в умовах невизначеності доцільним є законодавче запровадження прискореної амортизації основних фондів, забезпечивши при цьому цільове використання амортизаційного фонду та залучення коштів від реструктуризації та погашення боргових зобов'язань минулих років учасників енергоринку відповідно до Закону України «Про заходи, спрямовані на забезпечення сталого функціонування підприємств паливно-енергетичного комплексу» від 23.06.2005 р. № 2711-IV [2].

Основними заходами управління в умовах невизначеності є такі, що засновані на реалізації програм із підвищення конкурентоспроможності та фінансового оздоровлення, та мають заздалегідь прогнозувати та попереджувати неплатоспроможність підприємства. Окрім того, основою відмінності такого типу управління є здатність підприємства конструктивно та швидко реагувати на зміни, що виникають внаслідок інформаційних впливів та загрожують його нормальному функціонуванню. Тобто здатність розробляти оптимальні шляхи виходу з кризової ситуації, визначати пріоритетні цінності підприємства в умовах невизначеності, сприяти ефективній роботі в екстремальних умовах [3].

Загалом, сьогодні нафтопереробна сфера економіки України характеризується такими негативними тенденціями:

- низьким рівнем споживання нафти, як сировини, (порівняно з розвинутими країнами світу) та водночас високим рівнем споживання готових нафтопродуктів, що призводить до щорічної втрати близько 1,6% ВВП держави;

- високим рівнем залежності від імпортних поставок нафтопродуктів, що призводить до енергетичної залежності та безпекових ризиків держави;

– технологічною відсталістю та низьким рівнем використання наявних переробних потужностей;

– низьким рівнем конкурентоспроможності продукції вітчизняних виробників нафтопродуктів на ринку України в наслідок нерівних та дискримінаційних економічних умов формування вартості та імпорту нафтопродуктів;

– відсутністю умов сприяння та стимулювання розвитку газо- та нафтопереробної галузі [4].

Цільовими аспектами стратегії управління нафтопереробним підприємством в умовах невизначеності є створення системної галузевої політики та фіскальних і регуляторних умов сприяння відновленню і підвищенню ефективності роботи підприємств, збільшенню частки вітчизняних нафтопродуктів на українському ринку та стабілізація його загального стану, зниженню залежності від імпортних поставок нафтопродуктів, покращенню зовнішньоторговельного балансу, збільшення у середньо- та довгостроковій перспективі відрахувань до бюджетів різних рівнів завдяки створенню більшої доданої вартості, створенню нових робочих місць, розширення ринку для суміжних галузей, а також збільшення завантаження нафтотранспортної системи України та обсягів залізничних перевезень. Проте така стратегія управління нафтопереробним підприємством в умовах невизначеності потребує створення державою умов для істотного збільшення інвестицій у газо- та нафтопереробну галузь, зокрема шляхом залучення фінансових ресурсів підприємств галузі, у т. ч. за рахунок вивільнених фінансових ресурсів внаслідок оптимізації податкових режимів, іноземних інвесторів та міжнародних фінансових інституцій.

Література:

1. Резнік Н. П., Слободяник А. М., Котляров В. О. Інвестиційне забезпечення конкурентоспроможності агропромислових формувань. Київ : ДП «Вид. дім «Персонал», 2018. 344 с.

2. Закон України «Про інвестиційну діяльність» від 18.09.1991 № 1560-ХІІ. URL: <https://zakon1.rada.gov.ua> (дата звернення: 05.04.2023).

3. Ковалевська А. В. Антикризове управління підприємством. Харків : ХНУМГ імені О. М. Бекетова, 2016. 140 с.

4. Концепція розвитку газо- та нафтопереробної промисловості України до 2025 року. URL: https://mepr.gov.ua/files/docs/Proekt/2020/19022020/3_Концепція.НП_зас.ЦОВВ_Концепція.pdf (дата звернення: 05.04.2023).